

Tajny protokół ustaleń między ludowym komisarzem obrony ZSRR a przedstawicielami niemieckiego Naczelnego Dowództwa, 20 września 1939 r.

Nie do publikacji!

Protokół

20 września 1939 o godzinie 16.20 odbyła się rozmowa ludowego komisarza obrony ZSRR, marszałka Związku Radzieckiego Woroszyłowa oraz szefa Sztabu Generalnego Armii Czerwonej, komandarma I rangi Szaposznikowa z przedstawicielami niemieckiego Naczelnego Dowództwa, a mianowicie Generalleutnantem Köstringem, Obserstem Aschenbrennerem i Obserstleutnantem Krebssem, w której uzgodniono co następuje:

§1

Formacje Armii Czerwonej zatrzymają się na linii, jaką osiągnęły 20 IX 1939 do godz. 20.00 i wznowią swój ruch na zachód o świcie 23 września 1939.

§2

Poczynając od 22 września, formacje armii niemieckiej wycofają się w ten sposób, że pokonując dziennie około 20 km, osiągną:

zachodni brzeg Wisły po Warszawą 4 października wieczorem i pod Dęblinem 3 października wieczorem, zachodni brzeg Pisy 28 września wieczorem, zachodni brzeg Narwi pod Ostrołką 30 września wieczorem, a pod Pułtuskiem 4 października wieczorem a pod Sanokiem i dalej na południe 29 września wieczorem.

§3

Ruchy wojsk obu armii będą tak kierowane, by pomiędzy przednimi strażami Armii Czerwonej a tylnymi strażami armii niemieckiej była zachowana odległość około 25 km.

Obie strony zorganizują swoje ruchy tak, aby oddziały Armii Czerwonej osiągnęły:

wschodni brzeg Pisy 29 września wieczorem, wschodni brzeg Narwi pod Ostrołką 1 października wieczorem, a pod Pułtuskiem 5 października wieczorem, wschodni brzegi Wisły pod Warszawą 5 października wieczorem, a pod Dęblinem 4 października wieczorem, wschodni brzeg Sanu pod Przemyślem 28 września wieczorem, a pod Sanokiem i dalej na południe 30 września wieczorem.

§4

Wszystkie kwestie, które mogłyby wypłynąć podczas przekazywania terytoriów, miejscowości, miast itp. przez niemieckie armie i podczas przejmowania ich przez Armię Czerwoną, będą rozstrzygane na miejscu przez przedstawicieli obu stron, i w tym celu na drogach marszowych obu armii wydzielone zostaną specjalne grupy łącznikowe.

Dla uniknięcia ewentualnych prowokacji i aktów sabotażu ze strony polskich band i im podobnych, dowództwo niemieckie podejmie niezbędne działania dla ubezpieczenia miast i miejscowości, które mają być przekazane Armii Czerwonej, szczególną zaś uwagę zwróci się na to, by miasta i miejscowości oraz ważne urządzenia obronne i gospodarcze (mosty, lotniska, koszary, składy, węzły kolejowe, dworce, telegraf, telefon, elektrownie, ruchomy tabor kolejowy i temu podobnie) zarówno w samych miejscowościach, jak też pomiędzy nimi były chronione przed uszkodzeniem bądź zniszczeniem aż do chwili przekazania przedstawicielom Armii Czerwonej.

§5

Jeżeli niemieccy przedstawiciele zwrócą się do dowództwa Armii Czerwonej o udzielenie pomocy celem zniszczenia polskich oddziałów wojskowych lub band, które znajdują się na trasie przemarszu małych jednostek niemieckich, dowództwo Armii Czerwonej (przodownicy kolumn marszowych) w miarę potrzeby odda do dyspozycji siły, niezbędne do zniszczenia przeszkód, znajdujących się na trasie przemarszu.

§6

Podczas wycofywania się niemieckich oddziałów na zachód niemieckie siły powietrzne mogą latać jedynie do linii niemieckich straży tylnych na wysokości nie wyższej niż 500 m. Siły powietrzne Armii Czerwonej podczas jej posuwania się na zachód mogą latać jedynie do linii przednich straży

Armii Czerwonej na wysokości nie wyższej, jak 500 m.

Po obsadzeniu przez obie armie ostatecznej linii demarkacyjnej wzdłuż rzek Pisy, Narwi, Wisły i Sanu od ujścia aż do źródeł siły powietrzne obu armii nie będą przekraczać zakreślonej powyżej linii.

Marszałek Związku Radzieckiego
(K. Woroszyłow)

Komandarm I rangi
(B. Szaposznikow)

Generał
(Köstring)

Oberst
(Aschenbrenner)

Oberst w Sztabie Generalnym
(Krebs)

Moskwa, 21 września 1939, godz. 4.00

Zgodność odpisu:
Köstring
Generalleutnant

J. Piekałkiewicz, Polski Wrzesień. Hitler i Stalin rozdierają Rzeczpospolitą, przeł. M. Misiorny, Warszawa 2004, s. 213-215.